

olvasószolgálat

Ezt a rovatunkat olvasóink írják. Az itt közölt írások szerzőik magánvéleményét tükrözik.

LEVÉLCÍMÜNK: DÉLMAGYARORSZÁG SZERKESZTŐSÉGE, SZEGED, SAJTÓHÁZ, PF.: 153. 6740. TELEFON: 481-460

A Gutenberg-albuma

Sokszor eszembe jut mostanában Vörösmarty Mihály „A Gutenberg-albuma” című, halhatatlan versének egyik sora: „Majd ha világgossáq terjed ki keletre nyugatról...” és a verssor magyarázatára, középiskolások tankönyvünkbe frott lábjegyzet (nehogy a vers a diákok ideológiai szilárdóságát megingassa): „Vörösmarty, amikor a verset írta, még nem tudhatta, hogy a világgossáq nem nyugatról keletre, hanem keletre nyugatra fog kisugározni.”

Úgy tűnik a kérdés végre-gesen eldőlt, hiszen ma gyakran dicsekszünk azzal, hogy magas nyugati körök és neves újságok részéről elismerő vállveregést kapunk a megszorító intézkedésekért. Alkalmam volt szemtanúja lenni a mostanában zajló nagy, francia sztrájk hullámnak. A francia kutatókkal kötött kutatási együttműködés megkapcsán ugyan két hetet tölthettem Párizsban, a nagy sztrájk hullám központjában.

Párizs akkor gyönyörű volt, a karácsonyi fények csodálatosak, csak éppen a közlekedés dolgozóinak sztrájkja bénította meg a világ fővárosának karácsonykor szokásos, nyüzsgő forgatagát.

Nagy tanulság volt számomra, hogy francia kollégáim részéről szinte panasz sem hallottam és különösképpen azt nem, hogy szidták volna a sztrájkolókat, amiért jócskán megnehezítik életüket. A párizsiak, szolidaritást vállalva a sztrájkokkal, keményen rótták gyalog, kerékpáron, görkorcsolyán, a tehetősebbek gépkocsin a várost, hogy beérjenek munkahelyükre.

Elgondolom, hogy ilyen méretű sztrájkot csak Franciaországhoz hasonló, mér-

hetetlen gazdag ország tud elviselni. Ha csak mást nem számítok, a sztrájk a turistákat, látogatókat szinte kisöpörte Párizsból és az ilyenkor szokásos karácsonyi vásárlás is megbénult. Az eset pikantériája, hogy a kerékpárútszák fellelődött, mint ahogyan a párizsi lapok írták, a kerékpárok az utolsó szálig elkelték a nagy áruházakból.

A sztrájkok része volt az egyetemi ifjúság napokig tartó sztrájkja is. Az egyetemistáknak három fő követelése volt:

adjon az állam több pénzt a felsőoktatáshoz,

épsítsenek nagyobb tantermeket a hallgatóság befogadására,

növeljék az oktatók létszámát.

Ezek a követelések számunkra is ismerősen csengenek és tanulságosak. Francia kollégáim könnyen megértették, hogy mi is hasonló problémákkal küzdünk, csak az nem ment a fejükbe, hogyan lehet még csak javasolni is, hogy az oktatói fizetés emelésének ára lehet az oktatók létszámának leéptése.

A francia diákok végül is megegyeztek a kormányval. Az állam jelentős pénzt juttatott a felsőoktatás fejlesztésére, és a tanárok és a kisegítő személyzet létszámának jelentős növelését biztosította több ezer új állás létesítésével.

Vörösmarty látónoki szavaira gondolva, biznünk kell benne, hogy Párizs fénye, világgossága majd csak félni is kisugárzik és meggyújtja a fejekben a felvilágosodás szellemét, ha egyelőre még csak gyertyafényként is...

Dr. Lázár György
egyetemi tanár

Olvastam Nyilas Péter „Tovább a tömegközlekedés reformjának útján” című cikkét a január 19-i Délmagyarországban, és mint villám csapott belém a gondolat, hogy a „reformközlekedés” tényleges megvalósítása milyen következményekkel járna. Lássuk sorjában.

1. Az úgynevezett gyalogos járatok bevezetése baromi nagy kihívást jelentene a cipészek számára, mivel rövid időn belül örült mennyiségű javítani való (javíthatatlan) topánkával néznének farkasszemet. Manapság ugyanis a lábbeliket nem gyaloglásra készítik, hanem kizárólag a „rendeltetészerű használatra”, azaz a nem-

Gyalogos ötletek

használatra. Ellenkező esetben néhány órán vagy napon belül leválik a talpa, szellőzőnyílás keletkezik az orrán és még sorolhatnám.

No de fel a fejjel, két megoldás is van! a) Jönni kell egy olyan valódi, márkás sportcipő, ami jól türi testünk súlyát alatt lábunk lépegető mozgását, s máris sokat tetünk az egészségünkért. Csak gondoljunk bele! Egy ilyen cipőre rá-megy a fél fizetésünk, a másik feléből kifizetjük a rezsit és ha még ezután is marad, azt mindenképpen tegyük félre a jövő hónapra, mert

előbb-utóbb a család többi tagjának is járnia kell valamiben. Végre vége azoknak a gusztustalan, nagy zabálásoknak! Pfüjj! b) Ha ez nem tetszik, járj meztláb! Egy-két heti csekély fájdalom után olyan bikarós saját talpad lesz (ingyen!), hogy se fagy, se parázs nem fog ki rajta!

2. A menetjegy-érvényesítés forradalmian új megoldása is kolosszális és fenomenális, itt csak egy dologra kell ügyelni. Azt a kalaut, akinek már kihullott az összes foga, azonnal rokkantostítani

kell, mert ha már egy lyukat sem képes produkálni, az komoly visszaélésre adhat okot, hiszen ez esetben az utasok közül is bárki bekaphatja, akár többször is!

3. A Malév szakembereit is szeretném megnyugtatni, mert ha a rendőrök tudnak vizen járni, mi mezei állampolgárok már hogyan tudnánk repülni? Igenis mindennap repülünk! Ki innen, ki onnan. S hogy milyen magasán, és már a testsúlyunktól függ, ami rohamosan csökken, s ez olyan kedvezően fog hatni, hogy hamarosan akár a súlytalanság állapotát is elérhetjük!

Csatlós Miklósné

Tisztelt Szerkesztőség!

Mi, a Szeged, Ilona u. 2. szám alatti társasház alulrotlott lakói, január 17-i számunk olvasószolgálat rovatában megütközéssel olvastuk a fenti című frást. Annak a ránk vonatkozó rágalmozó és mocskolozó részét határozottan visszautasítjuk.

A társasház üzemeltetését törvények szabályozzák. Az üzemeltetést a társasház közgyűlésén megválasztott közös képviselő és könyvelő szervezi és intézi. De ha ezt nem is írja elő jogszabály, talán ezt a rendkívül megerőltető, kellemetlen és végtelen hálátlan munkát mégiscsak el kellene végezni valakinek. Amikor kilyukad a vízvezeték és ömlik felülről lefelé a lakásokon keresztül a víz az egész házban, vagy ha eldugul vagy eltörik a csatorna, és előnti a szennyvíz az alagsort, mégis csak jó ha valaki ezt elháríthatja, és kifizeti a számlát a szerelő vállalatnak. Épp ésszel nem lehet kétségbevonni a közös képviselő és könyvelő szükségességét. Az pedig a „Név és cím a szerkesztőségben” nevű úrnál vagy hölgnél már régen túl van a skizofrénia határán, hogy még a két ellenőrző bizottsági tag szükségességével is bajba van. Az ellenőrző bizottságot is a jogszabály írja elő. De ha nem így lenne, akkor is jó, ha vannak független személyek akik ellenőrzik, hogy a közös

Válasz a „Távfütés és egyébek”-re

képviselő jól gazdálkodik-e a ház üzemeltetésére szánt pénzzel, netalán a könyvelő szabályosan végzi-e a könyvelést. (Akik ugye természetesen semmilyen díjazást nem kapnak, felelősségteljes tevékenységüket társadalmi munkában végzik.)

„Név és cím a szerkesztőségben” nevű levélíró a ház szerintünk példaszerűen jó üzemeltetéséért a jellemző összeg havi 300 forintot is elvitatni akarja. (Itt most megajánljuk, jeleltenkezzon erre a munkára ennyiért.) Mi is jártunk egy házzal odébb összehasonlításként. Ott például az üzemeltetési munkáért fizetnek egy közös képviselőt, egy könyvelőt, egy jogi tanácsadót, egy karbantartó lakost, plusz még egy társasházak karbantartására szakosodott Kft-t is. Persze, ott a közös költség az Ilona u. 2. szám alatti-nak úgy a négy-öttszöröse.

A további rágalmozáshoz még hozzátesszük, hogy a lépcsőházban a fűtőtest nincs elzárva. Ott is lakás-hőmérés van. Bár szerintünk ez feleslegesen pazarló. Hiszen a nálunk még takarékosabb társasházakat ezeket a radiátorokat már rég le is szereltették, ugyanis a lépcsőházban utcai felsőruházatban közle-

kedünk és nem ingben, gyatya nélkül.

A takarítás színvonalát a lépcsőházban példaszerűen korábban közgyűlésen (takarékosaságból) egyhangúlag azt szavaztuk meg, hogy a lépcsőházakat szintenként (a hozzátartozó lépcsősorral), azon a szinten lakó három lakótárs, heti váltásban takarítja. Az alagsor takarítása pedig így egy lakóháza tizenöt hetente jut. A lakótársak egymással versengve végzik a munkát, hogy ki takarít fel szebben és gyakrabban. A közgyűlési szavazásokról egyetlen személy, Danner Klára I. em. 1. szám alatti lakótársunk jelezte, hogy korára és egészségi állapotára tekintettel ezt nem tudja vállalni. Tassy Lászlóné II. emelet 5. szám alatti lakótársunk abban a pillanatban jelentkezett, hogy ő ezt helyette ingyen és szívesen elvégzi. Ezt a munkát azóta is példaszerűen ellátja.

A társasházi közgyűléseket rendszeresen megtartjuk, mindenki elmondja hozzászólását, mindenben az előírás szerinti többségi szavazással döntünk.

Nem kell tétovázni a „Név és cím a szerkesztőségben” nevű levélírónak, hogy a társasházra vonatkozó panaszait hová for-

duljon. Közölje a közös képviselőnkkel, mikor engedje ideje, hogy ez ügyben összehívandó rendkívüli közgyűlésünkön részt vegyen, s mi akkorra azt összehívjuk. Minden véleményét meghallgatunk, minden indítványban szavazást tartunk. (Persze az se lenne baj, ha befejeznék rosszulindultú összeférhetlenségét.)

„Név és cím a szerkesztőségben” levélírónak javasoljuk továbbá, ne tétovázzon azon panaszaiával se, melyek nem a társasházunkat érintik. Adott az illetékes, ez a városi önkormányzat és vállalata, a Szetáv. Azt a rágalmozását, hogy rákényszerítették az önkormányzati lakás megvásárlását, szerintünk ott fogják elutasítani. Mindenképp szabad akaratából döntött, hogy megveszi-e vagy sem.

A levélíróval abban az egy dologban értünk csak egyet, hogy a pazarló távfűtés műszaki megoldása, színvonalát, a számlázási rendszere úgy rossz, ahogy van. Vele együtt másban nem igen bízhatunk, mint hogy egyszer csak megújítják már, hogy szemben a többi közeli szolgáltatást végzővel, melyek a tömegkommunikációs eszközökben átlagosan évi egy-két

fogyasztói elmarasztalást kapnak, addig öt heti átlagban három, négyet.

Tisztelt Szerkesztőség!

A „Név és cím a szerkesztőségben” levélíróval szemben mi a nyilvánosság előtt is vállalkozunk nevünket és címünket. Czinkóczi Jánosné (II. em. 4.), Ferenci Dezső (IV. em. 11.), Tassy László (II. em. 5.), Sári Tamásné (III. em. 9.), Füleki Istvánné (III. em. 7.), Pördi György (IV. em. 10.). Magyar Ferencné (V. em. 14.), Butterer Istvánné (V. em. 13.). Csikós József (II. em. 6.), Szikula László (IV. em. 12.), Danner Klára (I. em. 1.), Bibók Imre (I. em. 2.), Gráf Károlyné (V. em. 15.). Két lakó nem írta alá.

Utóirat: Az Ilona u. 2. sz. Társasház 15 lakásból áll (tehát nincs A és B lépcsőház). A válaszlevelet aláírók között lévő három személy együtt adta át a tizenöt családnak elolvasásra, úgy a rágalmozó frást tartalmazó újságot, mint az arra közösen szerkesztett válaszlevelet. Igény szerint gondolkodási időt hagytak a döntésre. Azt a két aláíró nem fró család is elolvasta, s ezt követően utasította el az aláírást. Szükség esetén az egyidőben jelenlévő három személy ezt a tényt bármely fórumon tanúsítani tudja.

Köszönettel:

Az aláíró Tizenhármak

Ötvenéves az űrkutatás

1961. december 20-án az ENSZ közgyűlése határozatot hozott a világrő békés felhasználásáról. Egyben fölszólította a Meteorológiai Világszervezetet, hogy az űrkutatás eredményeinek segítségével mozdítsa elő a légkörtudomány fejlődését annak érdekében, hogy jobban megérthessük azokat a fizikai erőket, amelyek az éghajlat alakításában szerepet játszanak. A két úrhatalom vezető meteorológusai által kidolgozott terv alapján az 1960-as években létrehozott az Időjárás Világszolgálatot, amelynek működésében mintegy 150 tagország vett részt. Ennek keretében a Globális Megfigyelő Rendszer a több ezer földi mérőállomás mellett meteorológiai műholdakat is alkalmazott. Az amerikaiak 1960 és 1965 között tíz TIROS, 1966-69 között kilenc ESSA, ezeken kívül több Nimbus és NOAA elnevezésű meteorológiai műholdakat bocsátottak fel. Az

orosok 1966-67-ben lötték fel első meteorológiai műholdjaikat, a Kosmosz 122-öt, 144-et, 156-ot stb., majd 1969-től a METEOR nevű sorozatból 31-et.

Lehetetlen röviden összefoglalni azt a sok eredményt, amit az elmúlt 50 évben az űrkutatás felmutatott. Ezek közül álljon itt csupán néhány, de talán a legfontosabbak. A két világháború között a repülőgépes légifelvelelel számítottak a legmodernebb térképészeti eszközöknek, a műholdakról készített felvételek többszáz, esetleg ezer légi fölszállást helyettesítettek. Műholdak olykor természeti katasztrófákról adnak jelzéseket. Például Szibériában vagy Kanadában lévő érszórókben néha spon-tán erdőtűz keletkezik lakott helyektől távol. Hete-kig égne az erdő, mire az emberek észrevennének és oltani kezdenék. A műhold egy-két napon belül „észre-veszi” a gyanús füstfelhőt.

A trópusi óceánokon gyakran minden földi megfigyeléstől távol alakul ki egy-egy trópusi ciklon, tájfun vagy hurrikán. Ezek mozgásának előrejelzése nagyon nehéz, de a műholdak képesek folyamatosan követni ezek fejlődését és mozgását, így sok tízezer ember életét sikerült megmenteni az időben hozott védőintézkedések révén.

Budapesten 1980-ban Nemzetközi űrkutatási Konferencián jóval több mint száz előadást mutattak be az addig elért eredményekről. A kőolaj- és földgázlelőhelyek felkutatásában jelentős segítséget nyújtanak az úgynevezett Landsat műholdak felvételei, amelyeken már hektárnyi méretű terelalakzatok is fölismerhetők. A különböző színszűrőkkel készített felvételek árulkodnak a megművelt földterületeken található növényzet minőségéről, a várható termés-

betegségek fölbukkanásáról, a talaj nedvességtartalmáról. Ugyancsak színszűrők használatával készülnek azok a felvételek, amelyek megmutatják a tavak, tengerek vízének szennyezettségét, hőmérsékletét. A táv-közelségi műholdak teszik lehetővé a kontinensek rádiókapcsolatot. A repülőgépek, óceánjáró hajók helyzetének meghatározása, a navigálás mindenkor komoly feladatot jelentett, és gyakran végzetes tévedés veszélyével járt, még jelenleg a működő műholdak helymeghatározó rendszer segítségével 100 méteres pontossággal be lehet mérni a tartózkodási helyet. Igaz, hogy ehhez egy nem éppen olcsó kis készülékre is szükség van.

Az eddig felsoroltak mind csak a Földre vonatkozó új eszközök voltak, ezekhez járulnak a csillagászatban elért eredmények. A műholdak ugyanis a légkör zavaró hatásától gyakorlatilag függetlenül végezhetnek csillagászati megfigyeléseket. Minden eddiginél pontosabban meg-

tudták mérni a Napból a légkörbe érkező sugárzás erősségét és a Föld visszaverőképességét. Felejthetetlen élmény volt, amikor 1969. július 20-án Neil Armstrong amerikai űrhajós elsőként lépett a Hold felszínére. Ezután újabb és újabb amerikai űrhajósok szálltak le a Holdra. Így beteljesült a néhai Kennedy elnök 1961-ben elhangzott ígérete, amely szerint még az 1960-as évtized vége előtt embert küldenek a Holdra és biztonságban visszahozzák a Földre. Úrszondák küldtek hírt a Mars, a Vénusz felszínéről, majd a távolabbi bolygóról: a Jupiterről, a Szaturnuszról, az Uránuszról és a tejútrendszerünkön kívüli galaxisokról. Mindmennyi üzenet a világrőből, hogy milyen piciny a mi Földünk és ugyanakkor mennyire egyedülállóan gyönyörű is a mi Kék Bolygónk; „igazán méltó rá, hogy lakjunk rajta” – mondta az egyik amerikai űrhajós, a világrőből vissza-pillantva.

Dr. Koppány György

1995 a II. világháború befejezésének, 1996 az űrkutatás kezdetének 50. évfordulója. Nem véletlen, hogy ez a két évforduló ilyen közel van egymáshoz. A történelem firtora, hogy a két véres világháború adott hatalmas lökést a technika és a tudomány fejlődésének. Az I. világháborúban a repülőgépek már harci eszközök, a háború után pedig kialakult a polgári és sportrepülés. A II. világháborúban jelent meg a radar, mint légvédelmi eszköz, majd miután a radarháborút, azaz az Anglia fölötti légiháborút az angolok nyerték meg a németekkel szemben, a háború utolsó éveiben a németek bevetették a V-1 után a V-2 rakétákat. A V-2-t 150-200 kilométer magasba lötték fel, és innen indították pályára a kijelölt célpont felé. Az angol légvédelem tehetetlen volt a V-2 rakétákkal szemben, mivel legfőképpen észlelni tudták radarjaikkal a rakétákat, de nem volt olyan eszköz, amivel ebben a magasságban meg tudták volna semmisíteni őket. Mindez azonban már nem befolyásolta a háború végkimenetelét.

A győztes amerikaiak körülbelül száz V-2 rakétát zsákmányoltak a németektől a háború befejezésekor. Ezekkel kezdtek 1946-ban kísérletezni, majd a tapasztalatok alapján fejlesztették ki az Aerobee és a Viking rakétákat. Már 1946-ban a V-2 segítségével sikerült 100-150 kilométer magasságból felvételeket készíteni a felhőzetről, ezek továbbfejlesztése lehetővé tette a később mozgófilmek készítését is az űrből. 1946-ban Bay Zoltán, magyar fizikus is tagja volt annak az amerikai csoportnak, amelyik radarsugarak segítségével szennázós pontossággal megmérte a Holdnak a Földtől való távolságát. Az eredetileg katonai célokra szolgáló rakétatechnika és radarkészülék a tudomány békés fejlődésének szolgálatába állt. A háború után német rakétaszakértőket lehetett találni az USA-ban és az akkori Szovjetunióban egyaránt. Érthető tehát, hogy az 1950-es évek végén, 60-as évek elején ez a két ország űrügyhatalom-má vált, megelőzve sok más országot.